

ЗБІРНИК КРУГЛОГО СТОЛУ

СТАЛІЙ РОЗВИТОК

**ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ
ТА ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ**

В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Вінниця, 2026 року

УДК 342.9:351.74(477))

С75 Сталий розвиток правоохоронної системи та публічної безпеки в умовах глобальних трансформацій: зб. матеріалів круглого столу. (м. Вінниця, 19 січня. 2026 р.): Громадська Організація «Центр Науково-Дослідних Ініціатив., Вінниця: «ГО ЦНДІ» 2026.

Збірник містить наукові розробки науковців, представників практичних підрозділів Національної поліції та інших правоохоронних органів, докторантів, аспірантів та здобувачів вищої освіти, присвячені дослідженню теоретичних і прикладних аспектів розвитку взаємодії органів публічної влади та правоохоронних органів

Матеріали викладені в авторській редакції з незначними коректорськими правками.

Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.

Електронна копія матеріалів круглого столу безоплатно розміщується у відкритому доступі на сайті Громадської організації «Центр Наукового-Дослідних Ініціатив» у розділі «Архів наукових заходів», сторінка «Збірники наукових заходів» <https://gocsri.com/index.php/index/uk/index>

НЕВЯДОВСЬКА Олена Петрівна,

провідний фахівець відділу аспірантури

(ад'юнктури) і докторантури Харківського національного

університету внутрішніх справ

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Домашнє насильство в Україні залишається однією з найбільш складних соціально-правових проблем, що безпосередньо впливає на стан публічної безпеки, рівень дотримання прав людини та довіру громадян до органів державної влади. Повномасштабна збройна агресія проти України та запровадження правового режиму воєнного стану істотно змінили соціальне середовище: посилилися економічні труднощі, психологічна напруга в родинях, зросла кількість внутрішньо переміщених осіб. У цих умовах питання запобігання та протидії домашньому насильству набуває особливої актуальності.

Нормативну основу адміністративно-правового механізму у цій сфері становлять положення Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», Закон України «Про Національну поліцію», Кодекс України про адміністративні правопорушення, а також підзаконні акти Кабінету Міністрів України та відомчі нормативні документи. Водночас формальне закріплення повноважень ще не гарантує їх ефективної реалізації, особливо в умовах воєнного стану, коли ресурси держави зосереджені насамперед на забезпеченні оборони.

Адміністративно-правовий механізм запобігання та протидії домашньому насильству слід розуміти як цілісну систему правових засобів і організаційних

рішень, за допомогою яких держава забезпечує реальний захист особи від насильницьких посягань у сімейному та близькому середовищі. Йдеться не лише про формальне існування норм права, а про узгоджену діяльність уповноважених суб'єктів, наділених компетенцією діяти швидко, законно та ефективно. Саме адміністративне право створює той інструментарій, який дозволяє державі реагувати на загрозу безпеці людини негайно, не очікуючи тривалих судових процедур [1, с. 79].

Нормативна складова цього механізму формує його правовий фундамент. Центральне місце займає Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», який визначає поняття домашнього насильства, його форми та систему суб'єктів, відповідальних за реалізацію державної політики у цій сфері. Важливими є також положення Закон України «Про Національну поліцію» та Кодекс України про адміністративні правопорушення, що встановлюють повноваження поліції та засади притягнення кривдників до відповідальності. Сукупність цих актів формує нормативний каркас, який окреслює межі втручання держави, визначає права постраждалих осіб та встановлює обов'язки уповноважених органів. Особливість правового регулювання у цій сфері полягає в тому, що законодавець прямо визнає необхідність активної ролі держави у сфері, яка традиційно вважалася приватною [2, с. 15].

Інституційна складова адміністративно-правового механізму охоплює систему органів публічної влади та спеціалізованих служб, діяльність яких спрямована на запобігання та припинення домашнього насильства. Провідне місце у цій системі займає Національна поліція України, яка здійснює безпосереднє реагування на повідомлення, оцінює ризики, застосовує термінові заборони приписи та складає адміністративні матеріали. Разом із тим ефективність механізму значною мірою залежить від взаємодії поліції з органами місцевого самоврядування, службами у справах дітей, центрами соціальних

служб, закладами охорони здоров'я та судами. Саме міжвідомча координація забезпечує комплексний підхід, коли реагування не обмежується фіксацією правопорушення, а спрямоване на стабілізацію ситуації в родині та недопущення повторних випадків насильства [3, с. 359]. Процедурна складова відображає порядок практичної реалізації норм права. Йдеться про алгоритми прийняття та реєстрації заяв, проведення оцінки рівня небезпеки, винесення термінових заборонних приписів, документування правопорушень та передачу матеріалів до суду. Важливо, що адміністративне реагування має превентивний характер: його мета полягає не лише в покаранні, а й у негайному усуненні загрози для постраждалої особи. У цьому аспекті адміністративні процедури виконують функцію оперативного захисту, забезпечуючи баланс між правами особи, щодо якої застосовуються обмеження, та необхідністю гарантувати безпеку потерпілих. Примусові заходи виступають завершальним елементом механізму, оскільки саме вони забезпечують обов'язковість виконання вимог закону. Адміністративна відповідальність за вчинення домашнього насильства, застосування обмежувальних заходів та контроль за їх дотриманням створюють правові наслідки для кривдника та сигналізують про неприпустимість насильницької поведінки. Водночас застосування примусу повинно відповідати принципам законності, пропорційності та обґрунтованості, адже надмірне втручання держави у приватне життя може порушити конституційні гарантії [4, с. 58].

У теоретичному вимірі особливої уваги потребує питання співвідношення публічного та приватного інтересу. Домашнє насильство демонструє, що межа між цими сферами є умовною. Якщо раніше конфлікти у сім'ї сприймалися як внутрішня справа родини, то сучасний підхід базується на визнанні безпеки людини як безумовної цінності, що потребує державного захисту. Таким чином, адміністративно-правовий механізм виконує гарантійну функцію, забезпечуючи реальне, а не декларативне право особи на недоторканність, гідність і безпеку.

Саме через поєднання нормативної визначеності, інституційної спроможності та процедурної чіткості формується дієва система протидії домашньому насильству, яка відповідає сучасним викликам та потребам українського суспільства [5, с. 237].

Воєнний стан суттєво трансформував середовище, у якому функціонує система запобігання та протидії домашньому насильству. Формально правові підстави діяльності уповноважених органів залишилися незмінними: продовжують діяти норми спеціального законодавства, зберігаються повноваження поліції щодо винесення термінових заборонних приписів, складання адміністративних матеріалів і здійснення профілактичної роботи. Проте фактичні умови реалізації цих повноважень істотно ускладнилися, що позначається на практичних результатах. Одним із ключових чинників є перерозподіл ресурсів сектору безпеки і оборони. Національна поліція України виконує розширене коло завдань, пов'язаних із забезпеченням публічної безпеки, охороною критичної інфраструктури, евакуаційними заходами та підтриманням правопорядку в регіонах, що зазнають обстрілів. У такій ситуації підрозділи превенції часто працюють в умовах кадрового дефіциту та підвищеного навантаження. Це впливає на оперативність реагування, якість профілактичної роботи та можливість здійснювати системний контроль за поведінкою осіб, які вже притягувалися до відповідальності.

Суттєвий вплив мають міграційні процеси, спричинені воєнними діями. Масове внутрішнє переміщення осіб, зміна місця проживання сімей, перебування частини громадян за кордоном створюють складнощі для ідентифікації кривдників, обміну інформацією між територіальними підрозділами та виконання обмежувальних заходів. Адміністративно-правовий механізм, який передбачає певну територіальну прив'язку суб'єктів та процедур, у таких умовах потребує більшої гнучкості та узгодженості між регіонами. Окремої уваги заслуговують психологічні та соціально-економічні чинники. Тривалий стрес,

пов'язаний із загрозою життю, втратою близьких, руйнуванням житла, нестабільністю доходів, негативно впливає на емоційний стан громадян. У родинях зростає напруга, що може призводити до конфліктів і проявів агресії. Адміністративне реагування в таких випадках має враховувати не лише факт правопорушення, а й загальний контекст воєнного часу. Важливо поєднувати заходи примусу з направленням осіб до програм психологічної підтримки та корекційних програм для кривдників. Проблемним залишається питання доступу до соціальних послуг. У низці територіальних громад притулки для постраждалих функціонують з перебоями через пошкодження інфраструктури або обмежене фінансування. Соціальні служби часто працюють у скороченому режимі, що ускладнює надання комплексної допомоги. У результаті навіть своєчасне втручання поліції не завжди забезпечує довготривалий захист постраждалої особи, якщо відсутня можливість безпечного розміщення чи супроводу.

За таких умов особливої ваги набуває превентивна складова діяльності. Своєчасне реагування на звернення, проведення оцінки ризиків, активна комунікація з місцевими органами влади та громадськими ініціативами дозволяють мінімізувати повторні випадки насильства. Практика свідчить, що ефективність адміністративно-правового механізму прямо залежить від рівня міжвідомчої координації. Налагоджена взаємодія між поліцією, органами місцевого самоврядування, службами у справах дітей і центрами соціальних служб сприяє формуванню цілісного підходу до вирішення проблеми, коли кожен суб'єкт виконує чітко визначену функцію. Водночас у правозастосовній діяльності зберігаються труднощі, пов'язані з документуванням психологічного насильства. Така форма часто не має очевидних зовнішніх проявів, що ускладнює доказування та потребує спеціальних знань і навичок. Доведення системності дій кривдника, що є важливою умовою для кваліфікації правопорушення, також викликає складнощі, особливо коли потерпілі з різних причин не зверталися

раніше по допомогу. Не менш важливою є проблема виконання судових рішень та обмежувальних заходів у ситуаціях, коли особа змінює місце перебування або перебуває в зоні активних бойових дій.

Таким чином, сучасний стан реалізації адміністративно-правового механізму протидії домашньому насильству в умовах воєнного стану характеризується поєднанням нормативної стабільності та практичних викликів. Законодавча база залишається чинною, однак ефективність її застосування залежить від адаптації організаційних процедур до нових обставин, зміцнення міжвідомчої співпраці та врахування соціально-психологічних наслідків війни. Саме здатність системи гнучко реагувати на ці виклики визначає реальний рівень захисту прав людини в складний для держави період.

Удосконалення адміністративно-правового механізму запобігання та протидії домашньому насильству в умовах воєнного стану потребує не точкових змін, а системного перегляду підходів до організації державної політики у цій сфері. Воєнні обставини висувають підвищені вимоги до гнучкості правового регулювання, оперативності реагування та здатності інституцій працювати в умовах обмежених ресурсів. Тому мова має йти про комплекс заходів, спрямованих на посилення узгодженості дій суб'єктів, оновлення процедур та зміцнення соціальної підтримки постраждалих осіб. Першочергового значення набуває реальна координація між усіма учасниками механізму. Національна поліція України, органи соціального захисту, служби у справах дітей, медичні установи та суди повинні діяти не ізольовано, а в межах чітко визначеного алгоритму взаємодії [6, с. 200].

Доцільним є впровадження інтегрованих інформаційних рішень, які дозволять оперативно обмінюватися даними про винесені приписи, ризики повторного правопорушення та стан виконання судових рішень. Водночас така цифровізація має здійснюватися з неухильним дотриманням вимог законодавства щодо захисту персональних даних, оскільки йдеться про чутливу інформацію,

розголошення якої може створити додаткові ризики для постраждалих осіб. В умовах воєнного стану особливого значення набуває розвиток дистанційних форм звернення по допомогу. Розширення можливостей подання заяв через електронні сервіси, спеціалізовані гарячі лінії та мобільні застосунки сприятиме своєчасному інформуванню уповноважених органів про загрозу. Це особливо актуально для осіб, які перебувають у віддалених громадах, тимчасово окупованих територіях або змушені змінити місце проживання.

Адміністративно-правовий механізм повинен передбачати чіткий порядок реагування на такі звернення, щоб цифровий канал комунікації не залишався формальним, а ставав реальним інструментом захисту. Не менш важливим напрямом є підвищення професійної підготовки працівників, які безпосередньо працюють із випадками домашнього насильства. Воєнний контекст зумовлює необхідність врахування травматичного досвіду громадян, пов'язаного з бойовими діями, вимушеним переселенням чи втратою близьких. Спеціалізовані навчальні програми для поліцейських та інших фахівців повинні охоплювати питання оцінки ризиків, комунікації з постраждалими, а також застосування превентивних заходів без надмірного втручання у приватне життя. Професійна чутливість і розуміння психологічних аспектів конфлікту сприятимуть зменшенню повторних випадків насильства та підвищенню довіри громадян до державних інституцій [7, с. 130]. Окремого перегляду потребують підходи до адміністративної відповідальності. В умовах зростання соціальної напруги важливо забезпечити невідворотність реагування на кожен підтверджений факт насильства, водночас дотримуючись принципу пропорційності. Доцільним є аналіз санкцій за повторні правопорушення та вдосконалення механізмів контролю за виконанням термінових заборонних приписів. Адміністративні заходи повинні поєднувати каральну та превентивну функції, стимулюючи правопорушника до зміни поведінки через участь у корекційних програмах.

Соціальна складова механізму також потребує зміцнення. Розширення мережі притулків, кризових кімнат і програм підтримки на рівні територіальних громад є необхідною умовою реального захисту постраждалих осіб. Фінансування таких установ має бути стабільним і прогнозованим, оскільки короткострокові рішення не дозволяють сформувати стійку систему допомоги. В умовах війни громади стикаються з додатковим навантаженням, тому держава повинна передбачати механізми цільової підтримки для тих регіонів, де кількість звернень зростає.

Отже, адміністративно-правовий механізм запобігання та протидії домашньому насильству в Україні є структурованою системою норм і повноважень, що забезпечує втручання держави з метою захисту прав людини. Його нормативна база відповідає сучасним міжнародним підходам, однак ефективність реалізації значною мірою залежить від практичної діяльності уповноважених органів. В умовах воєнного стану проблеми домашнього насильства загострюються через соціальну напругу та обмеженість ресурсів. Це потребує переосмислення підходів до організації роботи суб'єктів протидії, посилення превенції та розвитку міжвідомчої взаємодії.

Список використаних джерел

1. Зінченко Д. А. Психолого-педагогічна діяльність щодо профілактики домашнього насильства. Актуальні аспекти психологічного забезпечення професійної діяльності сил безпеки та оборони України: матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф. / МВС України, Нац. акад. Нац. гвардії України. Харків. Нац. акад. НГУ. 2022. С. 79-81.
2. Зінченко Д. А. Нормативно-правове забезпечення реагування працівників правоохоронних органів на випадки домашнього насильства. Актуальні проблеми психологічного забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів : зб. матеріалів III міжнар. наук.-практ.

конф. / МВС України. Держ. наук.-досл. ін-т МВС України. Наук.-досл. лаб. психол. забезпечення. Київ. 2022. С. 15-16.

3. Гром Н. М., Чишко К.О. Динаміка домашнього насильства під час особливого періоду. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали VIII Міжнар. наук.- практ. конф. / МВС України, Нац. поліція України, Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, Представництво НАТО в Україні, ВГО «Асоц. укр. правників». Дніпро. ДДУВС. 2024. Ч. I. С. 359-360.

4. Чишко К. О. Адміністративно-правові інструменти Національної поліції України у протидії домашньому насильству: ефективність та перспективи розвитку. Сучасні виклики та загрози системі національної стійкості України: [матеріали Круг. столу] / ГО "Молодіжна Організація Починаючих Лідерів". Вінниця. ГО МОПЛ. 2025. С. 57-62.

5. Зінченко Д. А. Загальні питання розвитку адміністративного права в запобіганні домашньому насильству. Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів : тези доп. Всеукр. наук.- практ. конф. / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. Справ. Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця. ХНУВС. 2023. С. 234-238.

6. Макарова О. П., Зінченко Д.А. Аналіз правового реагування працівників поліції на випадки домашнього насильства під час військової агресії в Україні. Габітус. 2023. Вип. 49. С. 199 203. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2023.49.34>.

7. Зінченко Д. А. Розробка інноваційних методик навчання персоналу Національної поліції для роботи в умовах підвищеного ризику домашнього насильства. Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану : зб. наук. пр. / МВС України, НАПН України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. тактич. та спец.-фіз. підгот. ф-ту № 3. Харків. ХНУВС. 2024. С. 130-132.